

Uloga Andrije Štampara pri osnivanju Medicinskog fakulteta u Rijeci

Muzur, Amir

Source / Izvornik: **Anali Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku, 2013, 53 - 62**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:184:072475>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Medicine - FMRI Repository](#)

ANALI
Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Osijeku
Sv. 28, Str. 53-62, Zagreb – Osijek 2012.
Primljeno na sjednici Razreda za medicinske znanosti 19. prosinca 2012.

Prethodno priopćenje

UDK: 378.661(497.5Rijeka) Štampar, A.

Amir Muzur¹

ULOGA ANDRIJE ŠTAMPARA PRI OSNIVANJU MEDICINSKOG FAKULTETA U RIJECI²

Jedna od ustanova za čije je utemeljenje zaslužan Andrija Štampar je i Medicinski fakultet u Rijeci, djelatna isprva kao dislocirana filijala zagrebačkog Fakulteta, a potom, od 1957., samostalan.

Ovaj rad bavi se istraživanjem okolnosti osnutka Medicinskog fakulteta u Rijeci, osobito ulogom koji je pri tom projektu imao Andrija Štampar kao tadašnji dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu. Pritom se osobito komparativno-kritički analizira i komentira ostavština bivšeg dekana riječkog Fakulteta, prof. dr. Eugena Cerkovnikova (pohranjena pri Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci), a razmatra se i uloga koju je pri osnivanju Fakulteta mogao imati riječki opstetričar, dr. Viktor Finderle.

Ključne riječi: Andrija Štampar, Medicinski fakultet u Rijeci, povijest medicine

Uvod

Postoje veliki ljudi koji, kada se napokon odluče preseliti na bolji svijet, odnose sa sobom i veći dio svoga djela – znanja, ideja, projekata. Oni ne ostavljaju ni nasljednike, ni učenike, ni škole jer, ili nitko nije dovoljno dobar da ih slijedi, ili oni nisu dovoljno dobri da se radi bilo koga osvrnu i pruže mu ruku. Za takvima ostaju sjećanja, poneka knjiga koja će postati „klasikom“, poneka ulica koja će ponijeti njihovo ime i to je, manje-više, sve. Ali ima, na svu sreću, i onih drugačijih velikih ljudi koji ne trpe da njihove ideje jalovo krase police, i ne mire se s granicama vlastitog života: oni oru kuda prolaze, rukama se bore s pljevom i siju sjeme koje potom čitava života zalijevaju, tetoše i prate njegov rast poput rasta vlastite djece. Oni umiru neprimjetno, jer su poput podivljale svijeće već zapalili nebrojeno drugih ognjeva, i za njima ostaju polja podatna za uvijek nove i nove žetve.

1 Dr. sc. Amir Muzur, izvanredni profesor, pročelnik Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. Braće Branchetta 20, 51000 Rijeka, HR. Telefon: +385-51-651-213; fax: +385-51-651-219; e-mail: amir.muzur@medri.hr

2 Autor zahvaljuje prof. dr.sc. Stelli Fatović-Ferenčić i dr.sc. Anti Škrobonji na pomoći u priskrbljivanju literature i izvora.

Takav, vrtlarski pasionirani fanatik bio je i Andrija Štampar. Misionarski strastven, putovao je jednako svijetom i selima vlastite zemlje, i kuda je on zamahnuo rukom, nicali su učenici, jednako gorljivi kao i on, zaraženi istim žarom propovijedanja javnozdravstvenih, preventivnih i socijalnomedicinskih načela (o uporabi specifične prosvjetiteljske retorike i patosa u akcijama Štampara pisala je Stella Fatović-Ferenčić) (1). Kamo je on upro prstom, baš kao u Miljkovićevoj pjesmi, nastajalo je „neizmišljeno nešto“, otjelovljeno u institucijama i zgradama kao rasadnicima tih istih ideja. Osoba Andrije Štampara, kao i osoba svakog pionira i utemeljitelja, morala je raspolagati pridobivačkim, persuazivnim, osvajačkim, „osnivačkim“ karakteristikama koje se mogu iščitati i iz titula „Herkules XX. stoljeća“ koju mu je pridjenuo Louis Adamič, „jedne od najkarizmatičnijih i obljubljenijih figura javnog zdravstva XX. stoljeća“, kako ga zovu Brown i Fee (4), „čovjek akcije, majstor prepoznavanja prioriteta“, po Cvjetanoviću (9), „jedna od divovskih figura međunarodnog pokreta javnog zdravstva“, kako za Štampara kaže Seipp (25), „balkanski medvjed“ i „križar“ (28), ili iz zapažanja W. H. Perkinsa, profesora s njuorlinškog Sveučilišta Tulane 1938., koji za Štampara kaže da „nije štedio ni riječi ni osjećaja, a to je radio na takav način da ti se sve više sviđao“ (11). Osnivanje, propagiranje i educiranje ne mora uopće biti povezano s originalnošću, kako dobro primjećuje Mirko Dražen Grmek (16), već prvenstveno s učinkovitošću i provjerenošću u praksi i za praksu. Propagandni zanos, pak, Štamparev vidi se i iz procjene da je održao oko 7.000 predavanja za preko milijun slušalaca (19). U svojoj ničim pokolebljivoj vjeri u pučko pravo na zdravlje, Štampar je već 1912., šest mjeseci nakon stjecanja diplome, među osnivačima Društva za čuvanje narodnog zdravlja pri Zboru liječnika, ratne 1914. jedan je od ustrojitelja bolnice Crvenog križa u Novoj Gradiški, a u razdoblju načelnikovanja Odjelom za rasnu, javnu i socijalnu higijenu beogradskog Ministarstva narodnog zdravlja, 1919.-1931., priprema nove zakone, osniva ustanove (domove zdravlja, zdravstvene stanice, dispanzere, poliklinike, institute, higijenske zavode, ambulante i odjele, narodna kupališta i lječilišta itd. – samo od 1920. do 1925. njih 250 u tadašnjoj Kraljevini SHS, da bi ih do 1931. bilo već preko šest stotina), skicira obrasce edukacije i gradi infrastrukturu cjelokupnog državnog zdravstvenog sustava (11). Krunom je tog perioda, dakako, bilo utemeljenje Epidemiološkog zavoda 1923. godine, odnosno lociranje Škole narodnog zdravlja (3) i Higijenskog zavoda 1927. na zagrebački Zeleni brijeg (1). Nakon ere putovanja svijetom za Rockefellerovu fondaciju i Ligu naroda 1931.-1939. (tijekom kojih u Kini osniva pokrajinske domove zdravlja i škole), kratkotrajne rehabilitacije u Banovini Hrvatskoj 1939.-1941. i internacije u Grazu 1941.-1945., Štampar se laća svog životnog djela – opet osnivanja, ovog puta Svjetske zdravstvene organizacije (10). U vrijeme dok je bio na čelu Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, pak, 1947.-1958.,

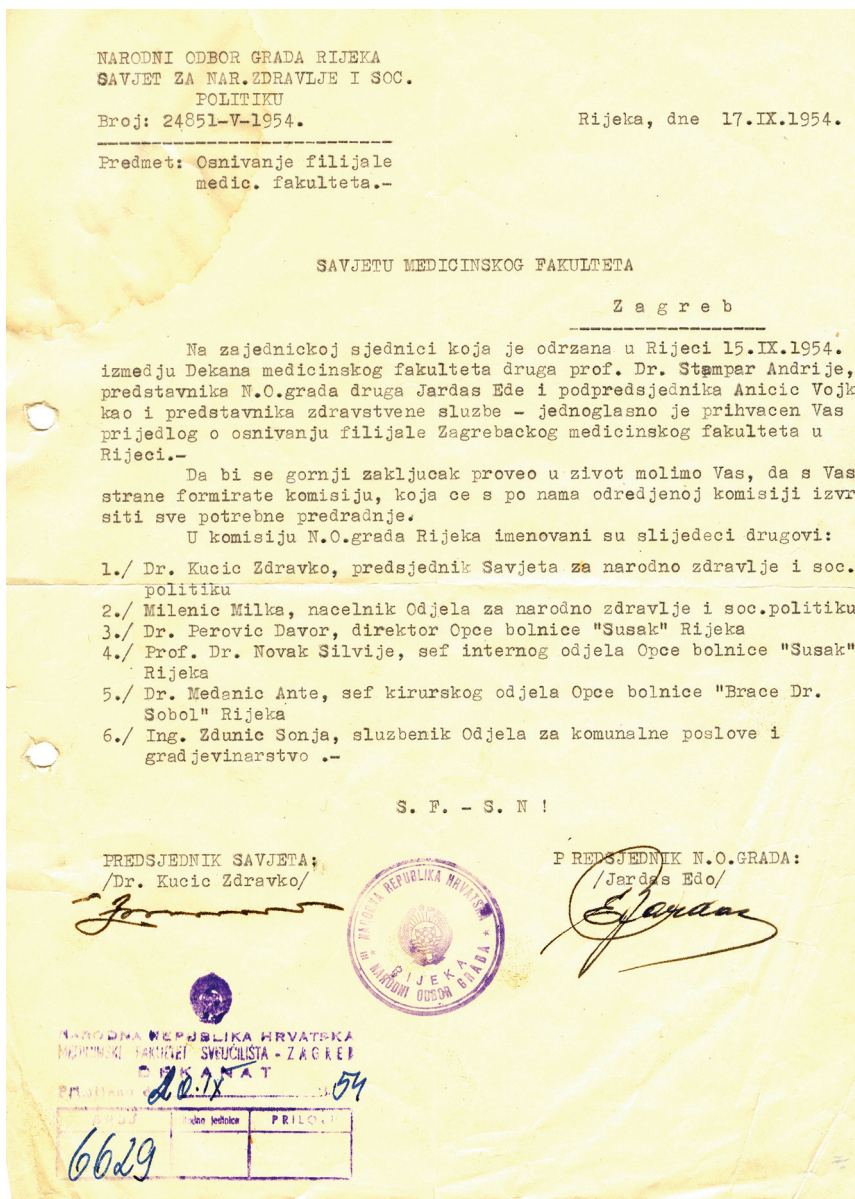
osniva institute za higijenu rada, odnosno povijest prirodnih znanosti, radi na novom zakonu o Akademiji (21).

Materijali i metode

Ovaj rad prezentira rezultate istraživanja postojeće literature o osnutku i počecima Medicinskog fakulteta u Rijeci te rukopisne i druge dokumentarne ostavštine jednoga od prvih dekana novog Fakulteta, Eugena Cerkovnikova, koja je pohranjena u arhivi Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci. U radu je prvenstveno korištena komparativno-analitička metoda, uobičajena za arhivska istraživanja.

Rezultati

U tom svjetlu, koje razotkriva Štampara kao primarno *homo fundatora*, treba promatrati i njegova pregnuća oko osnivanja riječkog Medicinskog fakulteta kao prvoga u Hrvatskoj nakon zagrebačkog. Razlozi osnivanja bili su brojni: postojeći fakulteti u Zagrebu i Beogradu bili su preopterećeni studentima, a Rijeka je, pripadajući novooslobođenim krajevima, imala, kao i ranije, poseban, simbolički značaj. Medicina u Rijeci imala je bogatu tradiciju, a bolničke ustanove kvalitetne kadrove (22). U vrijeme ove inicijative, Andrija Štampar je (po drugi puta, nakon 1940./'41.) dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu (1952.-1957.). Prema seriji članaka koju je objavio kemičar Eugen Cerkovnikov, drugi dekan riječkog Fakulteta (1958./'59.), može se dobro rekonstruirati početke Fakulteta, premda ne do kraja i okolnosti njegova osnutka. Naime, kod nekih se riječkih autora često ističe figura izumitelja vakuum-ekstraktora, opstetričara Viktora Finderlea (1902.-1964.), koji je o potrebi osnivanja Fakulteta pisao u javnim glasilima (13) 1951.-1954. (14). Nije isključeno da je upravo Andrija Štampar utjecao na „utemeljiteljski poriv“ Viktora Finderlea, koji je slušao Štamparova predavanja iz „Socijalnih bolesti“ 1923./'24., kao i „Vježbe iz socijalne medicine“ i „O socijalnoj medicini“ 1924./'25. i 1925./'26., na studiju medicine u Zagrebu (15). Da je taj štamparovski poriv postojao u Finderlea kao konstantna crta ličnosti, svjedoči i činjenica da, premda Finderle, vjerojatno slijedom političke nepodobnosti, nije mogao sam sudjelovati u realizaciji osnivanja Medicinskog fakulteta, osnovao je, ipak, primaljsku školu u Rijeci (1946.) i Udruženje dobrovoljnih davalaca krvi (27). Je li Finderle došao na ideju osnivanja fakulteta prije Štampara, teško je reći. Negdje se tvrdi da je o toj ideji razmjenjivao mišljenja s kolegama Kajetanom Dabovićem i Kajetanom Blečićem još prije kraja Drugog svjetskoga rata, a neposredno nakon rata i s Većeslavom Holjevcem, tadašnjim jugoslavenskim ministrom za novooslobođene krajeve, i Andrijom Štamparom. Izgleda da je Fin-

SLIKA 1.

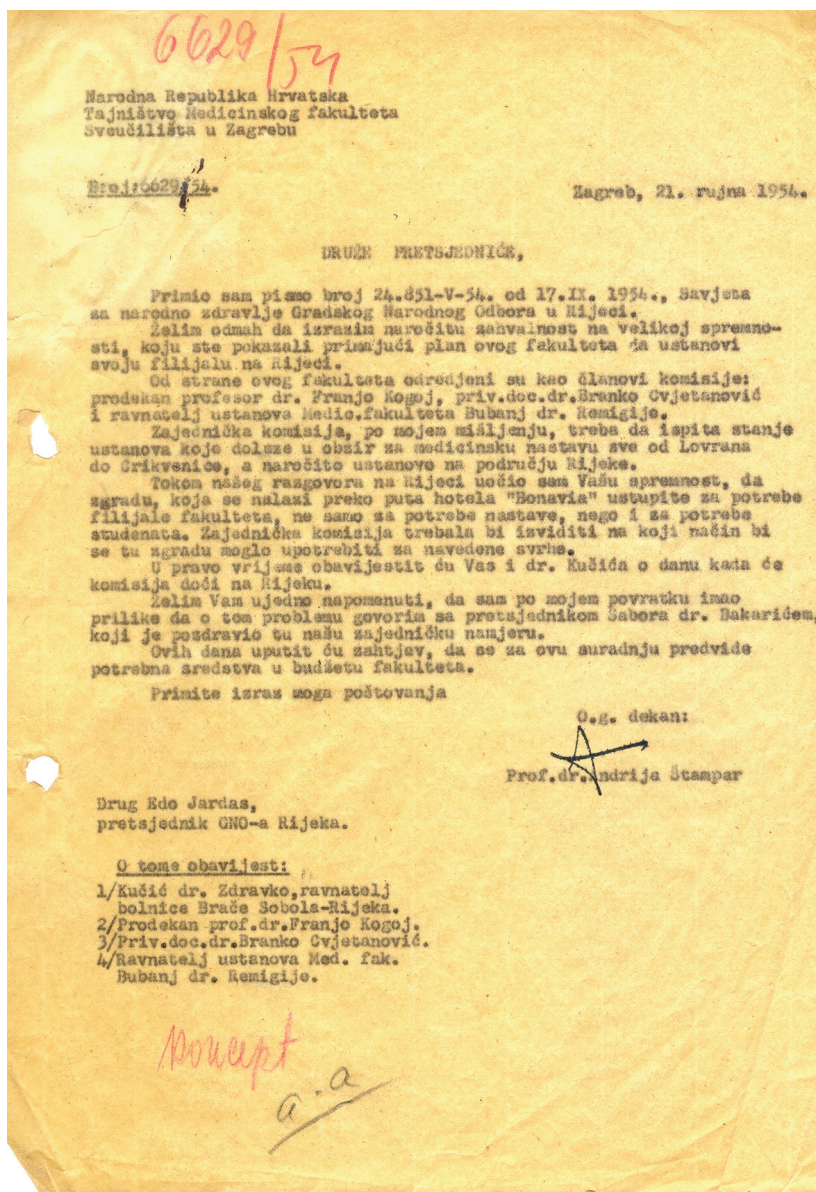
Pismo GNO Rijeka i Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku od 17. rujna 1954., upućeno Savjetu Medicinskog fakulteta u Zagrebu (iz ostavštine prof. dr. Eugena Cerkovnikova, pohranjenoj pri Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci).

derle prvi puta službeno iznio ideju osnivanja Fakulteta još 1947., na sastanku Stručnog savjeta Ministarstva zdravstva u Zagrebu (27). U svakom slučaju, za vjerovati je da je, i prije službene inicijative, „u Rijeci već nikla ideja o osnivanju Medicinskog fakulteta“ (5).

Prema Cerkovnikovu, pak, „početkom predradnji za osnivanje Medicinskog fakulteta“ može se smatrati pismo GNO Rijeka i Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku od 17. rujna 1954. (Slika 1) upućeno Savjetu Medicinskog fakulteta u Zagrebu, u kojemu se govori o sastanku Štampara s riječkim čelnicima i usvajanju prijedloga o osnivanju riječke filijale. Inicijativa se, po ovom autoru i po njegovom izvoru Tomislavu Pinteru, ima pripisati Andriji Štamparu (6,8). U Štamparovu odgovoru (Slika 2) na ovo, očito dogovoreno, pismo, zahvaljuje se što je Rijeka prihvatila prijedlog Medicinskog fakulteta u Zagrebu, kao i što je ideju podupro Vladimir Bakarić (8). Isto tako, u jednom pismu riječkom političkom prvaku, Edi Jardasu, Štampar i sam kaže da je „pokrenuo pitanje osnivanja naše filijale u Rijeci“ (8). Prema sjećanju Steve Juliusa, njegovom je ocu, psihijatru Dezideru Juliusu (1895.-1953.), Štampar ponudio mjesto svog pomoćnika koji bi se bavio ustrojem i razvojem novog riječkog fakulteta i, vjerojatno, preuzeo ulogu njegova prvog dekana. Dezider Julius je, navodno, ponudu odbio uslijed političkih previranja unutar kuće koju je vodio u Vrapču³. Prema Cerkovnikovu, rukovođenje operacijom osnivanja riječke podružnice predano je (možda nakon Juliuzevog odbijanja) prodekanu Franji Kogoju koji predvodi odgovarajuće povjerenstvo, ali šest mjeseci kasnije, u travnju 1955., Štampar u Rijeku šalje i Antu Šercera da izvidi stvari na terenu, prvenstveno da provjeri napredak suradnje s bolničkim ustanovama, raspoloživost riječkih kadrova i lokaciju održavanja pretkliničke nastave. Uspjeh pregovora i povoljna izvješća raznih povjerenstava rezultirali su, kao što je poznato, donošenjem Zakona o osnivanju Medicinskog fakulteta u Rijeci u Saboru Narodne Republike Hrvatske 12. srpnja 1955. Fakultet nije podružnica zagrebačkog Medicinskog fakulteta, ali pripada Sveučilištu u Zagrebu (7). Štampar, koji povremeno i sam prisustvuje sjednicama povjerenstava za osnivanje, naglašava na sjednici Vijeća Medicinskog fakulteta u Zagrebu 13. srpnja 1955. da je „fakultet u Zagrebu prvi dao tu ideju“ (8). Štampar objašnjava da je Sabor odlučio osnovati u Rijeci fakultet, umjesto tek zagrebačke podružnice, i uporno i višekratno naglašava značaj kvalitete kadra i propisnost procedura izbora u zvanja⁴. Andrija Štampar nije, doduše, nazočio prvom, svečanom predavanju koje je Silvije Novak održao na temu „Današnji značaj interne medicine“ u

3 „Previranja“ će, kao što je poznato, završiti tragično po Juliusa (18).

4 Izgleda da je riječka strana u pregovorima oko osnivanja Fakulteta, naime, predlagala da primariji i predstojnici odjela automatizmom postanu i nastavnicima, što je bilo u suprotnosti s Općim zakonom o univerzitetima. Vidi o tome: Arhiva Katedre za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (Arhiva KDHZM). Pismo A. Štampara E. Jardasu od 3. siječnja 1955.

SLIKA 2.

Odgovor prof. dr. Andrije Štampara na pismo GNO Rijeka i Savjeta za narodno zdravlje i socijalnu politiku (iz ostavštine prof. dr. Eugena Cerkovnikova, pohranjenoj pri Katedri za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci).

gradskoj vijećnici (bili su prisutni Kogoj i rektor zagrebačkog Sveučilišta Iveković), ali je i dalje nadzirao razvoj riječkog fakulteta, što se vidi i iz njegova pisma iz travnja 1957., u kojemu kaže da je „sam otišao u Rijeku da se na licu mjesta uvjeri kako stoji pitanje“ postavljanja nastavnika (8). Nedugo potom, 20. lipnja 1957., Izvršno vijeće Sabora NRH donosi Odluku o osamostaljenju Medicinskog fakulteta u Rijeci (26). Kako je istodobno bio i predsjednikom JAZU-a, Štampar uspijeva ustupiti riječkom Fakultetu dva stana u vlasništvu Akademije (odluka će nakon smrti Štampara biti osporena i Akademija će tražiti stanove natrag) (8), a anatomu Križanu nudi da se s obitelji nastani u Akademijinom odmaralištu na Kostabeli. Štampar se u Rijeci pojavio još jednom, na otvaranju obnovljene zgrade u kojoj će se, na adresi Braće Branchetta (tada: Olge Ban) 20 (20, 23), održavati pretklinička nastava i održao govor u kojemu je pozvao studente da se ne okreću uskim specijalizacijama, već općoj praksi (8). U tom času nitko nije mogao slutiti da će već sedam mjeseci kasnije riječko Fakultetsko vijeće održati komemoraciju povodom njegove smrti.

Diskusija

Nije isključeno da Cerkovnikov i namjerno ignorira ulogu Viktora Finderlea u osnivanju riječkog Fakulteta (uopće ga ne spominjući). Od sredine 1950-ih, kao što je poznato, Finderle je u nemilosti vlasti, unatoč činjenici da mu ugled u svijetu raste. Iz promemorije koju je Ante Šercer podnio Štamparu u travnju 1955., o stanju u Rijeci, savjetuje se da „pitanje Finderlea riješi riječki fakultet sam, kad mu se preda samostalnost“,⁵ a iz zapisnika sjednice Vijeća Medicinskog fakulteta u Zagrebu od 22. listopada 1955. vidi se da je za nastavnika ginekologije u Rijeci izabran samo Perović, ali ne i Finderle, koji je također bio podnio molbu, pod obrazloženjem da je „jedan nastavnik zasad u Rijeci dovoljan“. Upit začuđenog Štampara „što je sa prijedlogom dr. Finderle-a“ ostaje bez adekvatnog odgovora⁶. Iz ovoga slijedi kako se kadrovska politika u Rijeci mogla definirati čak i bez znanja i utjecaja Andrije Štampara.

Osim Finderlea, učenik i izravni sljedbenik Andrije Štampara u Rijeci bio je i već spomenuti Kajetan Blečić (1917.-2006.), dugogodišnji direktor Doma narodnog zdravlja i ravnatelj Zavoda za zaštitu zdravlja u Rijeci, te profesor Medicinskog fakulteta. Blečić je, premda odbivši Štamparov poziv da postane edukatorom pri Svetskoj zdravstvenoj organizaciji, ostao u prisnim odnosima sa svojim omiljenim profesorom i uzorom i nakon završetka studija, pa je Štampar sa ženom više puta bio gostom u kući Blečićevih na Kantridi (24). Kajetan Blečić

5 Arhiv KDHZM. „Pro memoria“, 5.

6 Arhiv KDHZM. Zapisnik I. izvanredne sjednice Vijeća Medicinskog fakulteta Sveučilišta od 22. X. 1955., 4-5.

bio je i članom povjerenstva koje je imalo zadaću provesti u djelo Štamparov plan osnivanja riječkog fakulteta, temeljen na izvješću Ante Šercera (osim Blečića, u povjerenstvu su bili i Stjepan Baneković, načelnik Uprave za narodno zdravlje i socijalnu politiku NRH, Stanko Sabo, Vlatka Babić, Tode Ćuruvija, Eduard Kokić i Mijo Ruso) (24). I Blečićevi učenici sjećaju se prvenstveno njegova „entuzijazma, energije i volonterskog rada“, utemeljenja *Narodnog zdravstvenog lista* i središnje knjižnice Medicinskog fakulteta, dispanzera i laktarija, gradnje Zavoda za zaštitu zdravlja (1972.) (17) – dakle, rekli bismo, štamparovskih osobina koje je dijelio s drugim upečatljivim riječkim štamparovcem, Antom Švalbom (1903.-1989.), epidemiologom koji je vlastitim automobilom obilazio sela prikazujući zdravstveno-edukativne filmove, poticao građenje poljskih nužnika, osnivao stručne časopise i držao pred lokalnim vlastima vatrene duhovite govore koji se još pamte (2).

Ako je Viktor Finderle i bio autorom ideje Medicinskog fakulteta u Rijeci, Andrija Štampar je svakako bio njenim glavnim realizatorom. Štoviše, osim ustanove, Štampar je u riječkoj regiji posijao i ljude koji su svojim riječima i djelom množili tada još avangardne vrijednosti nasljeđa velikog učitelja koje se danas premalo cijeni.

Reference

1. *Aleraj, B.*; Povijest Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Dostupno na URL: <http://www.hzjz.hr/povijest.htm>.
2. *Bakašun, V.*; Prim. dr. Ante Švalba (1903.-1989.), promicatelj socijalne medicine i javnog zdravstva, *Acta medico-historica Adriatica*, 7(1)/2009. str. 91-100.
3. *Borovečki, A.; Belicza, B.; Orešković, S.*; 75th anniversary of Andrija Štampar School of Public Health – what can we learn from our past for the future?, *Croatian Medical Journal*, 43(4)/2002. str. 371-373.
4. *Brown, Th.M.; Fee, E.*; Andrija Štampar – charismatic leader of social medicine and international health, *American Journal of Public Health*, 96(8)/2006. str. 1382-1385.
5. *Cerkovnikov, E.*; Deset godina (1955-1965) postojanja Medicinskog fakulteta u Rijeci, *Liječnički vjesnik*, 88/1966. str. 417-422.
6. *Cerkovnikov, E.*; Osvrt na osnivanje Medicinskog fakulteta u Rijeci, *Medicina*, 2(3)/1965. str. 213-217.
7. *Cerkovnikov, E.*; Osvrt na osnivanje Medicinskog fakulteta u Rijeci – II saopćenje, *Medicina*, 2(4)/1965. str. 383-384.
8. *Cerkovnikov, E.*; Prilog proučavanju osnivanja Medicinskog fakulteta u Rijeci, *Acta facultatis medicae Fluminensis*, 1(1)/1966. str. 7-37.
9. *Cvijetanovic, B.*; Homage to Andrija Štampar, *World Health Forum*, 11/1990. str. 376-380.
10. *Dugac, Ž.; Fatović-Ferenčić, S.; Kovačić, L.; Kovačević, T.*; *Care for health cannot be limited to one country or one town only, it must extend to entire world: the role of Andrija Štampar in the building of the World Health Organization*, *Croatian Medical Journal*, 49(6)/2008. str. 697-708.
11. *Dugac, Ž.*; Svijet kao domovina: Andrija Štampar i njegova međunarodna aktivnost tridesetih

- godina XX. stoljeća, u: Andrija Štampar: Dnevnik s putovanja 1931.-1938., uredili Željko Dugac i Marko Pečina, HAZU/Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“/Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu/Srednja Europa, Zagreb, 2008. str. XV-LVIII.
12. *Fatović-Ferenčić, S.*; ‘Society as an organism:’ metaphor as departure point of Andrija Štampar’s health ideology“, *Croatian Medical Journal*, 49(6)/2008. str. 709-719.
 13. *Finderle, A.; Finderle, A.*; Od predaka do nasljednika, u: Dr. Viktor Finderle (1902.-1964.): liječnik, znanstvenik, inovator, humanist i domoljub, uredio Ante Škrobonja, Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture/Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2009. str. 13-20.
 14. *Finderle, V.*; Dopis čitaoca: Medicinski fakultet u Rijeci?, *Riječki list*, 27. ožujka 1954. str. 3.
 15. *Giron, M.*; Dr. Viktor Finderle – putovi školovanja, u: Dr. Viktor Finderle (1902.-1964.): liječnik, znanstvenik, inovator, humanist i domoljub, uredio Ante Škrobonja, Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture/Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2009. str. 21-34.
 16. *Grmek, M.D.*; Životni put Andrije Štampara, borca za unapređenje narodnog zdravlja, u: U borbi za narodno zdravlje: izabrani članci Andrije Štampara, uredio Mirko Dražen Grmek, Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Zagreb. 1966. str. 13-49.
 17. *Janković, S.*; Povodom smrti prof. dr.sc. Kajetan Blečića, *Hrvatski časopis za javno zdravstvo*, 2(6)/2006.
 18. *Julius, S.*; Neither Red Nor Dead: Coming of Age in Former Yugoslavia During and After World War II, *Medvista*, Ann Arbor, MI, 2003. str. 309.
 19. *Kusić, Z.*; Život i djelo Andrije Štampara, Predavanja održana u HAZU, 83/2009. str. 9-21.
 20. *Matejčić, R.; Matejčić, M.*; Povijest zgrade Zadužbine braće Branchetta (Današnji Medicinski fakultet), *Acta facultatis medicae fluminensis*, 10(3-4)/1985. str. 16-23.
 21. *Moguš, M.*; Djelovanje Andrije Štampara u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Predavanja održana u HAZU, 83/2009. str. 5-7.
 22. *Muzur, A.; Škrobonja, A.*; Korijeni riječke medicinske misli i tradicije i okolnosti osnivanja Medicinskoga fakulteta u Rijeci, u: Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci 1955.-2005, uredio Ante Škrobonja, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2005. str. 14-21.
 23. *Muzur, A.*; Zaklada braće Branchetta: ideja koja je nadrasla samu sebe, *Acta medico-historica Adriatica*, 4(2)/2006. str. 151-156.
 24. *Ostojić, B.*; Nemirni sin nemirne zemlje: život dr. Kajetana Blečića, *NZzJZ PGŽ/Adamić*, Rijeka, 2005.
 25. *Seipp, C.*; Andrija Stampar and the concept of positive health, *Family Medicine*, 19(4)/ 1987. str. 291-295.
 26. Sveučilišni vjesnik – Aktuelne vijesti, 3, suppl. A, 46/1957. str. 286-287.
 27. *Uremović, V.; Vukelić, I.*; Viktor Finderle – stručnjak i javni djelatnik, u: Dr. Viktor Finderle (1902.-1964.): liječnik, znanstvenik, inovator, humanist i domoljub, uredio Ante Škrobonja, Hrvatsko znanstveno društvo za povijest zdravstvene kulture/Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, 2009. str. 35-44.
 28. *van Zile Hyde, H.*; A tribute to Andrija Štampar, M.D., 1888-1958, *American Journal of Public Health*, 48(12)/1958. str. 1578-1582.

Summary

Amir Muzur

The Role of Andrija Štampar in foundation of Rijeka Faculty of Medicine

One of the institutions thanking its foundation to Andrija Štampar is the Faculty of Medicine in Rijeka, first acting as a dislocated branch of the Zagreb Faculty of Medicine, and, later, since 1957, autonomously.

The present paper explores the circumstances of the foundation of Faculty of Medicine in Rijeka, especially the role Andrija Štampar, then the dean of Faculty of Medicine in Zagreb, had in that project. In particular, critically compared, analysed and commented is the collection of writings of Professor Eugen Cerkovnikov, the dean of the Rijeka Faculty 1958-1959 (the collection has been kept at Department of Social Sciences and Medical Humanities at Rijeka Faculty of Medicine), and the role the Rijeka obstetrician Dr. Viktor Finderle may have had in the foundation of the Faculty of Medicine in Rijeka.

Key words: Andrija Štampar, Faculty of Medicine in Rijeka, history of medicine